

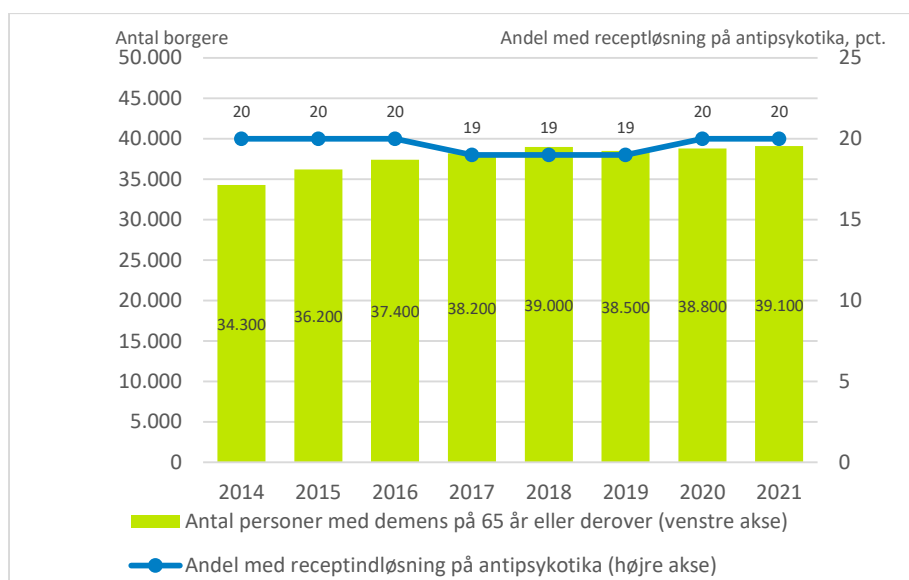

20. maj 2022

Andelen af ældre borgere med demens med recept på antipsykotika er uændret

En femtedel af borgere med demens på 65 år eller derover (ældre) har indløst mindst én recept på antipsykotika i 2021 svarende til ca. 7.800 personer, *jf.* Figur 1. Andelen har været uændret siden 2014 bortset fra et mindre fald til 19 pct. i perioden 2017-2019. Antallet af ældre borgere med demens på 65 år eller derover har været stigende siden 2014, og i 2021 er der godt 39.000 ældre borgere med demens.

Figur 1 Antal og andel borgere med demens på 65 år eller derover med mindst én receptindløsning på antipsykotika, 2014-2021

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (opdateret 24. marts 2022) og Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og svære psykiske lidelser (opdateret 5. november 2021), Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Resultaterne vedrørende andel ældre borgere med demens med receptindløsning på antipsykotika er indikator for det tredje mål i den Nationale Demenshandlingsplan 2025 om 50 pct. nedbringelse af forbruget. Antipsykotika er afgrænset til ATC-gruppe N05A (antipsykotika), undtagen lithium (ATC-kode N05AN). Borgere med demens er pr. 1. januar i opgørelsesåret, og omfatter personer, der enten er registeret med demens som aktions- eller bidiagnose på et hospital og/eller har indløst recept på lægemidler mod demens. Bemærk, at opgørelsen ikke omfatter borgere med demens, hvis de udelukkende har fået stillet demensdiagnosen uden for et offentligt hospital og ikke har købt lægemidler mod demens. Derudover indgår personer ikke, hvis de udelukkende har fået antipsykotika under indlæggelse på hospital.¹

¹ eSundhed.dk. Udvalgte kroniske sygdomme og svære psykiske lidelser (besøgt: april 2022).

I den Nationale Demenshandlingsplan 2025 fra 2016 blev der blandt andet sat et nationalt mål om at halvere forbruget af antipsykotika hos borgere med demens frem mod 2025. Målet om at halvere forbruget er baseret på tal fra 2014, hvor ca. 20 pct. af borgere med demens indløste mindst én recept på antipsykotika.^{2,3}

Den uændrede andel på landsplan fra 2014-2021 indikerer, at udviklingen i brug af antipsykotika til borgere med demens ikke går i den ønskede retning ift. at nedbringe forbruget, som er fastsat i det nationale mål. Selvom forbruget ikke er steget, bør opgørelserne ses i lyset af Sundhedsstyrelsens vejledning⁴ og kliniske retningslinjer^{5,6} på området, der præciserer de krav til omhu og samvittighedsfuldhed, som en læge skal udvise ved behandling med antipsykotiske lægemidler.

Ældre borgere med demens i Region Hovedstaden har den højeste andel af 1. generations antipsykotika

I Region Hovedstaden og Region Midtjylland har 21 pct. af ældre borgere med demens på 65 år eller derover indløst mindst én recept på antipsykotika i 2021. Det er den højeste andel sammenlignet med de øvrige regioner (17-20 pct.), jf. Figur 2. Region Nordjylland har den laveste andel, svarende til 17 pct.

Antipsykotika inddeles i hhv. 1. og 2. generations antipsykotika. Andelen, der har indløst mindst én recept på 1. generations antipsykotika i 2021, er lavere end andelen for 2. generations antipsykotika, jf. Figur 2.

² Sundheds- og Ældreministeriet (2016). *Et trygt og værdigt liv med demens. National Demenshandlingsplan 2025.*

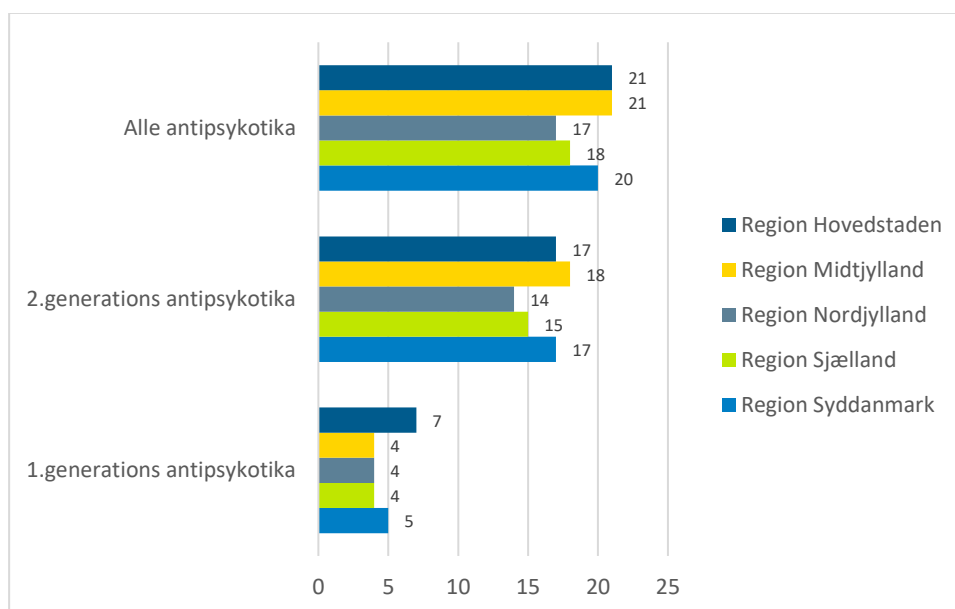
³ Sundheds- og Ældreministeriet (2017). *Initiativ 5: Nedbringelse af forbruget af antipsykotika til mennesker med demens.*

⁴ Sundhedsstyrelsen (2014). VEJ nr 9276 af 06/05/2014. *Vejledning om behandling med antipsykotiske lægemidler til personer over 18 år med psykotiske lidelser.*

⁵ Sundhedsstyrelsen (2018). National klinisk retningslinje for demens og medicin.

⁶ Sundhedsstyrelsen (2019). National klinisk retningslinje for forebyggelse og behandling af adfærdsmæssige og psykiske symptomer hos personer med demens.

Figur 2 Andel borgere med demens på 65 år eller derover med mindst én receptindløsning på antipsykotika fordelt på alle antipsykotika, 1. generations og 2. generations antipsykotika samt borgernes bopælsregion pr. 1. januar, 2021

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (opdateret 24. marts 2022) og Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og svære psykiske lidelser (opdateret 5. november 2021), Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Resultaterne vedrørende andel ældre borgere med demens med receptindløsning på alle antipsykotika er indikator for det tredje mål i den Nationale Demenshandlingsplan 2025 om 50 pct. nedbringelse af forbruget.

Antipsykotika er afgrænset til ATC-gruppe N05A (antipsykotika), undtagen lithium (ATC-kode N05AN).

Borgere med demens er pr. 1. januar i opgørelsesåret, og omfatter personer, der enten er registreret med demens som aktions- eller bidiagnose på et hospital og/eller har indløst recept på lægemidler mod demens. Bemærk, at opgørelsen ikke omfatter borgere med demens, hvis de udelukkende har fået stillet demensdiagnosen uden for et offentligt hospital og ikke har købt lægemidler mod demens. Derudover indgår personer ikke, hvis de udelukkende har fået antipsykotika under indlæggelse på hospital.¹

Der er borgere, som har indløst recept på både 1.- og 2. generations antipsykotika, hvorfor de to andele ikke summerer til den totale andel vist i 'Alle antipsykotika'.

Bemærk, at tallet for 1. generations antipsykotika omfatter haloperidol ved terminal behandling. Terminal behandling dækker over personer, som har indløst første recept på haloperidol på samme dag eller efter terminal tilskud og/eller recept på tryghedskasse i opgørelsesåret. Andelen af recepter på haloperidol ved terminal behandling ud af alle recepter på 1. generations antipsykotika har været stigende siden 2014, og udgør i 2021 hhv.: 28 pct. i Region Hovedstaden, 26 pct. i Region Midtjylland, 15 pct. i Region Nordjylland, 19 pct. i Region Sjælland og 21 pct. i Region Syddanmark.

I Region Midtjylland har 18 pct. af de ældre borgere med demens indløst mindst én recept på 2. generations antipsykotika, mens den laveste andel ses i Region Nordjylland på 14 pct. Andelen med receptindløsning på 1. generations antipsykotika er højest i Region Hovedstaden (7 pct.) sammenlignet med de resterende regioner (4-5 pct.) i 2021.

Sundhedsstyrelsen anbefaler generelt, at ældre borgere med demens hverken behandles med 1.- eller 2. generations antipsykotika pga. markant øget risiko for alvorlige bivirkninger og dødelighed^{5,6}. Det er kun til et fåtal af ældre borgere med demens⁴, hvor behandling med 2. generations antipsykotika kan indgå i overvejelser for akut, kortvarig behandling.^{5,6}

Førstegenerations antipsykotika (fx haloperidol) bør ikke anvendes til borgere med demens. Eneste godkendte antipsykotikum til personer med demens er risperidon, og hos ældre anbefales generelt halv dosering.⁷

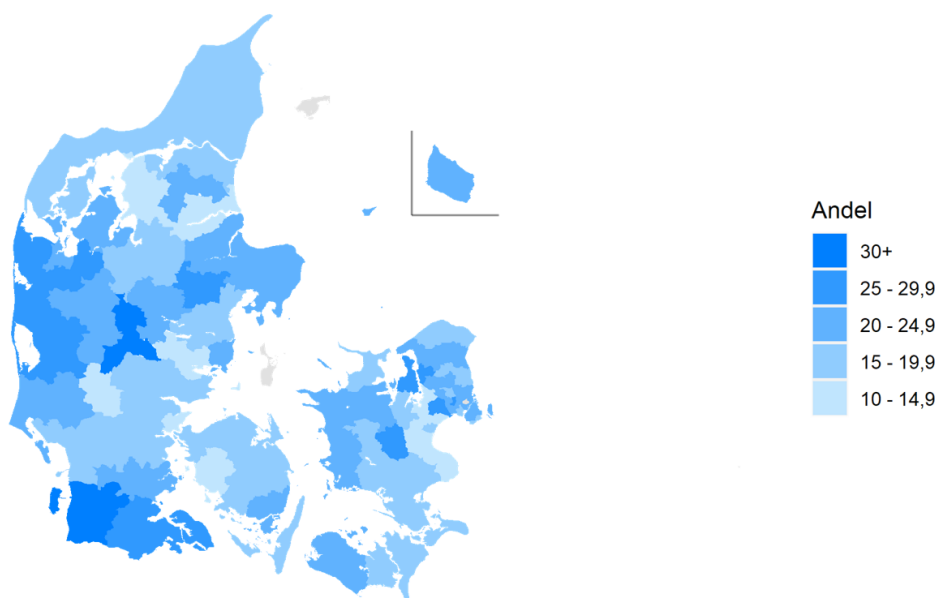
Store kommunale forskelle

Mellem kommuner varierer andelen af ældre borgere med demens med receptindløsning på antipsykotika fra 10-34 pct. i 2021, *jf.* Figur 3

På kommuneniveau er andelen med receptindløsning på antipsykotika højest i de Syd-, Vest- og Midtjyske kommuner. Tønder, Ikast-Brande og Aabenraa Kommune har de højeste andele (30-34 pct.), mens Stevs, Assens, Billund og Vesthimmerland Kommune har de laveste andele (10-12 pct.).

⁷ Sundhedsstyrelsen (2019). National klinisk retningslinje for forebyggelse og behandling af adfærdsmæssige og psykiske symptomer hos personer med demens.

Figur 3 Andel borgere med demens på 65 år eller derover med mindst én receptindløsning på antipsykotika fordelt på borgernes bopælskommune pr. 1. januar, 2021

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (opdateret 24. marts 2022) og Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og svære psykiske lidelser (opdateret 5. november 2021), Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Resultaterne vedrørende andel ældre borgere med demens med receptindløsning på antipsykotika er indikator for det tredje mål i den Nationale Demenshandlingsplan 2025 om 50 pct. nedbringelse af forbruget. Det er baseret på tal fra [eSundhed.dk](https://www.esundhed.dk). Lægemidler. Antipsykotika (besøgt: maj 2022).

Antipsykotika er afgrænset til ATC-gruppe N05A (antipsykotika), undtagen lithium (ATC-kode N05AN).

Borgere med demens er pr. 1. januar i opgørelsesåret, og omfatter personer, der enten er registreret med demens som aktions- eller bidiagnose på et hospital og/eller har indløst recept på lægemidler mod demens. Bemærk, at opgørelsen ikke omfatter borgere med demens, hvis de udelukkende har fået stillet demensdiagnosen uden for et offentligt hospital og ikke har købt lægemidler mod demens. Derudover indgår personer ikke, hvis de udelukkende har fået antipsykotika under indlæggelse på hospital.¹

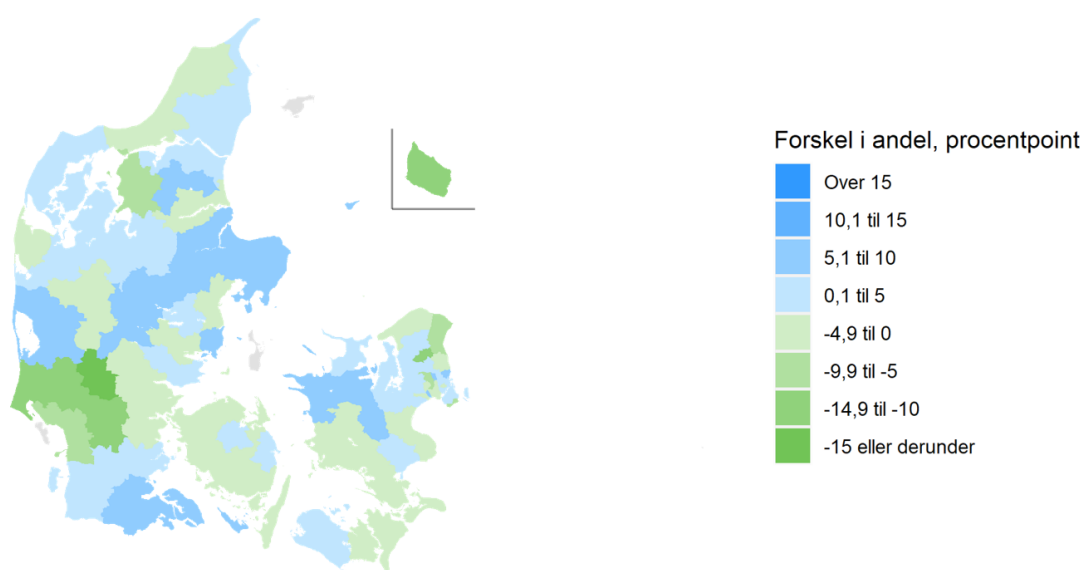
Bemærk, at der for nogle kommuner er tale om små faktiske tal, når det samlede antal borgere med demens fordeles på kommuner. I kommuner med få borgere med demens vil andelen således ændres, hvis blot én person mere eller mindre indløser recept på antipsykotika. I de kommuner, hvor der er mindre end 20 borgere med demens på 65+ år eller mindre end 5 borgere med demens på 65+ år indløser recept på antipsykotika i kommunen, er antal og andele ikke vist (2021: Læsø og Samsø). Endvidere ekskluderes borgere uden kendt bopæl fra analysen (2021: Seks borgere).

Brug af antipsykotika er faldet i halvdelen af kommunerne, mens det er uændret eller steget i de resterende

I halvdelen af kommunerne ses et fald i perioden fra 2014-2021⁸, *jf.* Figur 4. I den resterende halvdel af kommunerne er andelen derimod uændret eller steget. Figuren viser forskellen mellem andelen af ældre med demens med receptindløsning på antipsykotika i 2014 sammenlignet med andelen i 2021.

Billund- og Vejen Kommune er blandt de kommuner med det største fald i andelen af borgere med demens på 65 år eller derover, der indløser recept på antipsykotika (14-16 procentpoint), efterfulgt af Bornholm og Allerød kommune i Region Hovedstaden (13 procentpoint). Andelen med receptindløsning på antipsykotika er steget mest i Holbæk samt Herlev, Favrskov og Odder Kommune (8-9 procentpoint).

Figur 4 Forskel på andel borgere med demens på 65 år eller derover med mindst én receptindløsning på antipsykotika fordelt på borgernes bopælskommune pr. 1. januar 2021, 2014-2021

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret (opdateret 24. marts 2022) og Registeret for Udvalgte Kroniske Sygdomme og svære psykiske lidelser (opdateret 5. november 2021), Sundhedsdatastyrelsen.

Note: Resultaterne vedrørende andel ældre borgere med demens med receptindløsning på antipsykotika er indikator for det tredje mål i den Nationale Demenshandlingsplan 2025 om 50 pct. nedbringelse af forbruget. [Det er baseret på tal fra eSundhed.dk. Lægemidler. Antipsykotika \(besøgt: maj 2022\).](#)

Antipsykotika er afgrænset til ATC-gruppe N05A (antipsykotika), undtagen lithium (ATC-kode N05AN).

Borgere med demens er pr. 1. januar i opgørelsesåret, og omfatter personer, der enten er registreret med demens som aktions- eller bidiagnose på et hospital og/eller har indløst recept på lægemidler mod demens. Bemærk, at opgørelsen ikke omfatter borgere med demens, hvis de udelukkende har fået stillet demensdiagnosen uden for et offentligt hospital og ikke har købt lægemidler mod demens. Derudover indgår personer ikke, hvis de udelukkende har fået antipsykotika under indlæggelse på hospital.¹

Bemærk, at der for nogle kommuner er tale om små faktiske tal, når det samlede antal borgere med demens fordeles på kommuner. I kommuner med få borgere med demens vil andelen således ændres, hvis blot én person mere eller mindre indløser recept på antipsykotika. I de kommuner, hvor der er mindre end 20 borgere med demens på 65+ år eller mindre end 5 borgere med demens på 65+ år indløser recept på antipsykotika i kommunen, er andele ikke vist (2021: Fanø, Læsø og Samsø). Endvidere ekskluderes borgere uden kendt bopæl fra analysen (2021: Seks borgere).

⁸ Bemærk, at procentpoint (absolutte forskel mellem to procentsatser) ikke tager udgangspunkt i det oprindelige, dvs. hvad niveauet var ved start (her opgjort som andel i pct.), og dermed ikke er udtryk for den relative ændring.